

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Szczecinie

LSZ.410.025.05.2019

Agnieszka Sudakow
Dyrektor Szkoły Podstawowej
im. Bohaterów Westerplatte w Gardnie
ul. Niepodległości 1
74-100 Gryfino

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/078 – Profilaktyka wad postawy u dzieci i młodzieży w szkołach publicznych

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Szkoła Podstawowa im. Bohaterów Westerplatte w Gardnie ¹ , ul. Niepodległości 1, 74-100 Gryfino.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Agnieszka Sudakow – Dyrektor Szkoły ² . (akta kontroli str. 3-5)
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Rozpoznawanie i monitorowanie problemu rozwoju wad postawy uczniów. 2. Tworzenie warunków pobytu uczniów w szkołach ograniczających/minimalizujących czynniki sprzyjające rozwojowi wad postawy. 3. Działania informacyjne i edukacyjne na rzecz eliminacji ryzyk rozwoju wad postawy.
Okres objęty kontrolą	Lata 2017–2019 (do czasu zakończenia czynności kontrolnych), tj. lata szkolne 2017/2018, 2018/2019 oraz 2019/2020, z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę Kontroler	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Szczecinie. Marta Górską-Jaś, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LSZ/184/2019 z 21.10.2019 r. (akta kontroli str. 1-2)

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	Najwyższa Izba Kontroli ⁵ ocenia pozytywnie podejmowane w Szkole, w kontrolowanym okresie, aktywne działania na rzecz rozpoznawania i monitorowania problemu rozwoju wad postawy uczniów, jak również stworzenia warunków ograniczających czynniki sprzyjające ich powstawaniu i rozwojowi. Podejmowano także działania informacyjne i edukacyjne w zakresie profilaktyki wad postawy i eliminacji ryzyk ich rozwoju.
Uzasadnienie oceny ogólnej	W Szkole zapewniono uczniom ergonomiczne i dostosowane do wymogów antropometrycznych stanowiska pracy. Umożliwiono pozostawianie podręczników szkolnych w szafkach oraz korzystanie z e-podręczników. Zajęcia wychowania fizycznego były prowadzone przez nauczycieli, posiadających niezbędne kwalifikacje, zarówno w formie zajęć klasowo-lekcyjnych jak i zajęć do wyboru. W ich ramach prowadzono również edukację zdrowotną w zakresie profilaktyki wad postawy. Różnorodność zajęć wychowania fizycznego, uwzględniająca preferencje uczniów oraz możliwość skorzystania z zaplecza sanitarnego, stworzyła warunki do wysokiej frekwencji na poziomie powyżej 96%. Uczniowie klas IV-VIII mogli uczestniczyć także w dodatkowych zajęciach sportowych w ramach Szkolnego

¹ Dalej: Szkoła.

² Od 1.09.2018 r. Poprzednio, tj. w okresie od 1.09.2013 r. do 31.08.2018 r. Dyrektorem Szkoły była Anna Frąckowiak - Kułdosz.

³ Dz. U. z 2019 r. poz. 489, ze zm.; dalej: ustawa o NIK.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną, jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dalej: NIK.

Klubu Sportowego⁶. Szkoła dysponowała infrastrukturą sportową niezbędną do realizacji zajęć wychowania fizycznego.

W wyniku rozpoznania potrzeb oraz podjęcia współpracy z pielęgniarką szkolną, nauczycielami wychowania fizycznego i rodzicami uczniów od roku szkolnego 2019/2020 zaplanowano organizację zajęć gimnastyki korekcyjnej dla klas I-III. Realizację tych zajęć rozpoczęto w listopadzie 2019 r.

W Szkole zapewniono uczniom możliwość korzystania z gabinetu profilaktyki zdrowotnej, wyposażonego w odpowiedni sprzęt do wykonywania testów przesiewowych. Udzielanie świadczeń przez pielęgniarkę szkolną dla całej populacji uczniów zostało zagwarantowane poprzez zawarcie na czas nieokreślony porozumienia z Zakładem Medycyny Szkolnej w Gryfinie. Wszystkim uczniom z roczników objętych bilansem zdrowia wykonano testy przesiewowe.

Działania informacyjne i edukacyjne na rzecz eliminacji ryzyk rozwoju wad postawy były realizowane w Szkole m.in. poprzez pogadanki z uczniami. W Szkole znajdowały się także materiały informacyjne na temat profilaktyki wad postawy.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁷ kontrolowanej działalności

OBSZAR 1. Rozpoznawanie i monitorowanie problemu rozwoju wad postawy uczniów

Opis stanu faktycznego

1.1. W okresie objętym kontrolą w Szkole funkcjonował gabinet profilaktyki zdrowotnej⁸, który spełniał wymagania, o których mowa w § 27, § 30 oraz § 37 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 marca 2019 r. w sprawie szczególnych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą⁹. Gabinet wyposażony był w odpowiedni sprzęt do wykonywania testów przesiewowych (w tym układu ruchu), a także interpretacji wyników¹⁰, zgodnie z załącznikiem nr 4 (część III) rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 24 września 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej¹¹.

(akta kontroli str. 55-64)

W 2017 r. Dyrektor Szkoły wystąpiła do Burmistrza Miasta i Gminy Gryfino z wnioskiem o przyznanie środków z budżetu państwa w kwocie 3,5 tys. zł z przeznaczeniem na doposażenie Gabinetu funkcjonującego w Szkole¹². Przyznana Szkole dotacja celowa w kwocie 3 tys. zł została wykorzystana na zakup wnioskowanego sprzętu i mebli.

⁶ Dalej: SKS.

⁷ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁸ Dalej: Gabinet.

⁹ Dz. U. z 2019 r., poz. 595; tj. meble w pomieszczeniu gabinetu umożliwiały ich mycie i dezynfekcję; podłoga oraz połączenie ścian z podłogami wykonane było z materiału umożliwiającego ich mycie i dezynfekcję; pomieszczenie, w którym były wykonywane badania lub zabiegi wyposażone było w: umywalkę z baterią z ciepłą i zimną wodą, dozownik z mydłem w płynie, dozownik ze środkiem dezynfekcyjnym oraz pojemnik z ręcznikami jednorazowego użycia i pojemnik na zużyte ręczniki, co stwierdzono podczas oględzin gabinetu wykonanych w dniu 28.10.2019 r.

¹⁰ Tj. m.in. w wagę medyczną ze wzrostomierzem, tablice - siatki centylowe wzrostu i masy ciała oraz inne pomoce do wykonywania testów przesiewowych, np. pion do pomiarów wady postawy, kalkulator BMI, co stwierdzono podczas oględzin gabinetu wykonanych w dniu 28.10.2019 r.

¹¹ Dz. U. z 2019 r., poz. 736, ze zm.; dalej: rozporządzenie w sprawie świadczeń gwarantowanych.

¹² Tj. biurko, szafkę do przechowywania leków, aparat do pomiaru ciśnienia tętniczego krwi – meble i sprzęt wymagający wymiany ze względu na stopień zużycia oraz szafę kartoteczną, stół zabiegowy, fotel obrotowy, tablicę Ishihary do badania widzenia barwnego, elektroniczny aparat do pomiaru ciśnienia – meble i sprzęt, który szkoła nie posiadała.

(akta kontroli str. 43)

Informacje o zakresie opieki zdrowotnej, dotyczące m.in. godzin otwarcia Gabinetu; funkcjonującego w województwie dentobusu; wykazu placówek, w których uczniowie mogli skorzystać z bezpłatnych usług stomatologa; terminach przeprowadzanych fluoryzacji – zostały umieszczone w Szkole w miejscu ogólnodostępnym (na tablicy ogłoszeń). Ponadto informacje takie dostępne były także na stronie internetowej Szkoły¹³.

(akta kontroli str. 82)

W związku z wejściem w życie od 12 września 2019 r. ustawy o opiece zdrowotnej nad uczniami¹⁴, w Szkole nie podejmowano nowych działań związanych z funkcjonowaniem Gabinetu. Podjęte działania dotyczyły głównie zmian w zakresie opieki stomatologicznej. Dyrektorka Szkoły wyjaśniła, że: *rodzice na zebraniach zostali poinformowani o zakresie opieki zdrowotnej oraz o możliwości skorzystania z bezpłatnych wizyt w gabinetach stomatologicznych. Na gazetce informacyjnej dla rodziców wywieszono wykaz placówek, w których uczniowie mogą skorzystać z porad stomatologa. (...) Dokonałam formalności związanych ze zgłoszeniem szkoły do NFZ w celu zorganizowania w placówce wizyty dentobusu. 22 listopada otrzymałam informację, że dentobus przyjedzie do naszej szkoły 12 grudnia. Informacja o możliwości skorzystania z porad i leczenia stomatologicznego została przekazana rodzicom poprzez wpis do zeszytów kontaktowych oraz umieszczenie na stronie internetowej Szkoły.*

(akta kontroli str. 98)

1.2. W okresie objętym kontrolą Dyrektorka Szkoły zawarła na czas nieokreślony porozumienie o współpracy z Zakładem Medycyny Szkolnej w Gryfinie¹⁵. Zgodnie z porozumieniem, świadczenia były realizowane na terenie Szkoły w Gabinetce przez wykwalifikowaną pielęgniarkę szkolną. Opieką objęci byli wszyscy uczniowie z klas I-VIII¹⁶ oraz z oddziałów „0”. Od 1.09.2017 r. do 14.10.2019 r. pielęgniarka była dostępna w Szkole dwa razy w tygodniu po cztery godziny¹⁷, a od 15.10.2019 r. jeden raz w tygodniu po cztery godziny¹⁸, co było zgodne z załącznikiem nr 4 część III, ust. 2.4. rozporządzenia w sprawie świadczeń gwarantowanych.

(akta kontroli str. 6-7)

Według stanu na 30 września 2017 i 2018 roku liczba uczniów Szkoły wynosiła odpowiednio: 239 i 237. W obecnym roku szkolnym na 30 września do Szkoły uczęszczało 210 uczniów.

(akta kontroli str. 16)

Kierownik Zakładu poinformowała¹⁹, że w roku szkolnym:

a) 2017/2018 profilaktycznymi badaniami lekarskimi objęto 83 uczniów²⁰, z tego u jednego ucznia (1,2% przebadanych) stwierdzono zniekształcenie kręgosłupa M-40 (schorzenie stwierdzone po raz pierwszy), u 10 uczniów (12% przebadanych) zniekształcenie kręgosłupa M-41 (u dwóch uczniów schorzenie stwierdzone po raz pierwszy);

b) 2018/2019 profilaktycznymi badaniami lekarskimi objęto 72 uczniów²¹, z tego u żadnego ucznia nie stwierdzono zniekształcenia kręgosłupa M-40, u trzech

¹³ Tj. www.zs.gardno.pl.

¹⁴ Dz. U. poz. 1078, dalej: ustawa o opiece zdrowotnej.

¹⁵ Dalej: Zakład.

¹⁶ Tj. 239 w 2017 r., 237 w 2018 r. oraz 210 w 2019 r.

¹⁷ Tj. w środę w godz. 8.00 - 12.00 oraz w piątek w godz. 8.00-12.00.

¹⁸ Tj. w środę w godz. 8.00 - 12.00.

¹⁹ Informacja pozyskana na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK.

²⁰ Tj. 30 uczniów odbywających roczne przygotowanie przedszkolne, 32 uczniów klasy III, 21 uczniów klasy VII.

²¹ Tj. 31 uczniów odbywających roczne przygotowanie przedszkolne, 16 uczniów klasy III, 25 uczniów klasy VII.

uczniów (4,2% przebadanych) stwierdzono zniekształcenie kręgosłupa M-41 (u jednego ucznia schorzenie stwierdzono po raz pierwszy).

(akta kontroli str. 9, 84)

1.3. Wszystkie dzieci z roczników objętych bilansem zdrowia zostały objęte testami przesiewowymi, tj. odpowiednio w roku szkolnym 2017/2018 - 99 uczniów²² oraz w roku szkolnym 2018/2019 – 117 uczniów²³.

(akta kontroli str. 84)

1.4. Kierownik Zakładu poinformowała²⁴, iż współpraca pielęgniarki szkolnej z Dyrektorem Szkoły w zakresie profilaktycznej opieki nad uczniami polegała na: *zapewnieniu warunków pracy dla pielęgniarki w Szkole (utworzenie, wyposażenie i utrzymanie gabinetu profilaktyki); zapraszaniu pielęgniarki do udziału w posiedzeniach rady pedagogicznej i na zebrania z rodzicami; dobrym, wzajemnym przepływem informacji; pierwszej pomocy medycznej udzielanej uczniom i pracownikom szkoły w przypadku urazów i nagłych zachorowań; wsparciu dla uczniów przewlekle chorych i niepełnosprawnych; stałej współpracy z nauczycielami, zwłaszcza z nauczycielem wychowania fizycznego i prowadzącym gimnastykę korekcyjną poprzez przekazywanie przez pielęgniarkę (za zgodą rodziców) pisemnych informacji na temat wad postawy; pomocy dyrekcji w przekazywaniu informacji uczniom i rodzicom dotyczących organizacji i terminów przeprowadzanej przez pielęgniarkę w klasach I-VI profilaktyki próchnicy zębów metodą nadzorowanego szczotkowania zębów preparatem fluorkowym oraz zakupu przez Szkołę dla uczniów jednorazowych szczoteczek.*

(akta kontroli str. 9)

Przeływ informacji pomiędzy pielęgniarką, a Dyrektorem Szkoły w zakresie rozpoznanych podczas badań przesiewowych (bilansów zdrowia) wad postawy uczniów odbywał się m.in. poprzez sporządzanie przez pielęgniarkę sprawozdań z pracy Gabinetu (rocznych oraz półrocznych)²⁵, przedkładanych Dyrektorowi Szkoły. W sprawozdaniach tych wskazano, jakie klasy zostały objęte czynną opieką medyczną, w tym w jakich klasach: wykonano lekarskie bilanse zdrowia (będące podstawą do wydania kart bilansowych do lekarza podstawowej opieki zdrowotnej); badania przesiewowe; pomiary (waga, wzrost, wzrok, ciśnienie tętnicze); przeglądy higieniczne oraz rozpoczęto fluoryzację. Sprawozdania potwierdzały także stały kontakt pielęgniarki z pedagogiem szkolnym, wychowawcami klas i nauczycielami wychowania fizycznego.

Ponadto pielęgniarka szkolna przeprowadziła w Szkole dwie pogadanki dotyczące edukacji zdrowotnej w obszarze profilaktyki wad postawy, tj.: „Jak dbać o kręgosłup”²⁶ oraz „Dlaczego ludzie chorują?”²⁷. Dodatkowo w trakcie roku szkolnego 2018/2019, we współpracy z nauczycielami, w klasach I i II zważyła dzieci oraz ich plecaki.

(akta kontroli str. 75, 86, 113)

W zakresie współpracy z lekarzem sprawującym profilaktyczną opiekę zdrowotną nad dziećmi i młodzieżą w obszarze profilaktyki wad postawy uczniów, Dyrektor

²² Tj. 30 uczniów odbywających roczne przygotowanie przedszkolne, 32 uczniów klasy III, 16 uczniów klasy V oraz 21 uczniów klasy VII.

²³ Tj. 31 uczniów odbywających roczne przygotowanie przedszkolne, 16 uczniów klasy III, 45 uczniów klasy V oraz 25 uczniów klasy VII.

²⁴ Informacja pozyskana na podstawie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK.

²⁵ W okresie 2017-2019 przedłożono cztery takie sprawozdania, tj.: z 5.01.2018 r. za pierwsze półrocze 2017/2018; z 11.06.2018 r. za rok szkolny 2017/2018, z 18.01.2019 r. za pierwsze półrocze 2018/2019 oraz z 19.06.2019 r. za rok szkolny 2018/2019.

²⁶ Tj. na lekcji 9.02.2018 r. w klasach IIIa i IIIb.

²⁷ Tj. na lekcji 14.12.2018 r. w klasach Ia i Ib, podczas której poruszono również temat zachowania prawidłowej postawy podczas siedzenia w ławce.

wyjaśniła, że: *Współpraca z lekarzami podstawowej opieki zdrowotnej odbywa się za pośrednictwem pielęgniarki szkolnej i ogranicza się do badań przesiewowych w rocznikach bilansowych. Natomiast w sytuacjach doraźnych, kiedy na terenie szkoły dochodzi do drobnych urazów lub nagłego pogorszenia stanu zdrowia dziecka informacje uzyskujemy za pośrednictwem rodziców, którzy zechcą je przekazać placówce. Z posiadanych informacji wynika, że uczniowie znajdują się pod opieką wielu lekarzy podstawowej opieki.*

(akta kontroli str. 98)

1.5. Szkoła współpracowała z rodzicami w zakresie prowadzenia profilaktyki wad postawy i zagrożeń związanych z rozwojem tych wad. Podczas zebrań z rodzicami²⁸ wychowawcy klas oraz dyrekcja: sygnalizowali problem ciężkich plecaków; przekazywali rodzicom ulotki Głównego Inspektora Sanitarnego informujące m.in. o konsekwencjach nadmiernej wagi tornistra (w tym skrzywieniach kręgosłupa) oraz przedstawiające zalecenia dotyczące właściwego wyboru tornistra, prawidłowego zapakowania i kontrolowania jego użytkowania; informowała o możliwości uczestniczenia ich dzieci w zajęciach gimnastyki korekcyjnej, począwszy od roku szkolnego 2019/2020.

(akta kontroli str. 103-104)

1.6. W Szkole, w okresie objętym kontrolą - oprócz badań bilansowych - zostały przeprowadzone przez pielęgniarkę (we wrześniu 2019 r.) badania wśród uczniów klas I-III pod kątem ewentualnych wad postawy, w celu wytypowania uczniów do udziału w gimnastyce korekcyjnej.

(akta kontroli str. 83)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia rozpoznawanie i monitorowanie problemu wad postawy uczniów.

OBSZAR

2. Tworzenie warunków pobytu uczniów w szkołach ograniczających/minimalizujących czynniki sprzyjające rozwojowi wad postawy

2.1. W roku szkolnym 2017/2018 oraz 2018/2019 w Szkole nie prowadzono gimnastyki korekcyjnej. W arkuszu organizacyjnym Szkoły na rok 2019/2020 przewidziano organizację zajęć z gimnastyki korekcyjnej w wymiarze pięciu godzin tygodniowo w klasach I-III przez nauczyciela wychowania fizycznego²⁹. Na podstawie wykonanych przez pielęgniarkę badań dzieci klas I-III pod kątem ewentualnych wad postawy, zostało wytypowanych 45 dzieci do ewentualnego uczestnictwa w zajęciach z gimnastyki korekcyjnej. Do 22.11.2019 r. z uwagi na niedostarczenie przez wszystkich rodziców zaświadczeń od lekarza ortopedy, nie były prowadzone zajęcia z gimnastyki korekcyjnej. W ramach godzin przewidzianych na gimnastykę korekcyjną dla powyższych 45 uczniów z klas I-III³⁰ prowadzone były przez nauczyciela wychowania fizycznego profilaktyczne zajęcia z gimnastyki korekcyjnej, podczas których odbywały się ćwiczenia ogólnokształtujące i specjalne, takie jak np.: kształtujące nawyk prawidłowej postawy, przywracające fizjologiczny zakres ruchu, wzmacniające mięśnie osłabione i rozciągnięte, rozciągające mięśnie

²⁸ Tj. łącznie 15 w latach 2017-2018.

²⁹ Będącego mianowanym pedagogiem, który ukończył Akademię Wychowania Fizycznego na kierunku wychowanie fizyczne oraz studia podyplomowe na kierunku gimnastyka korekcyjna.

³⁰ Tj. łącznie dla 45 uczniów, co stanowiło 60% wszystkich uczniów klas I-III, trzy razy w tygodniu w wymiarze pięciu godzin.

przykurczone, rozluźniające i oddechowe. W związku z dostarczeniem zaświadczeń przez rodziców (opiekunów) 18 uczniów od 25.11.2019 r. w Szkole rozpoczęto prowadzenie zajęć gimnastyki korekcyjnej. Stan ten był aktualny na dzień zakończenia kontroli NIK, tj. 29.11.2019 r.

Szkoła była organizacyjnie i lokalowo przygotowana do realizacji zajęć z gimnastyki korekcyjnej, tj. posiadała salę korekcyjną wyposażoną w stosowne urządzenia³¹.

(akta kontroli str. 17-22, 36-38, 86, 123)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że: *W związku z tym, że dyrektorem szkoły jestem od 1.09.2018 r. nie dysponuję wiadomością, dlaczego wcześniej nie zapewniono uczniom zajęć gimnastyki korekcyjnej. W roku szkolnym 2018/2019 na podstawie poczynionych obserwacji, rozmów z wychowawcami, nauczycielami wychowania fizycznego oraz pielęgniarką szkolną przedstawiono rodzicom możliwość zorganizowania zajęć gimnastyki korekcyjnej - propozycja ta spotkała się z dużym zainteresowaniem głównie przez rodziców klas I-III. W związku z tym w projekcie arkusza organizacyjnego Szkoły na rok szkolny 2019/2020 Dyrektor wystąpił o przyznanie godzin na zajęcia gimnastyki korekcyjnej w wymiarze 5 godzin tygodniowo. Godziny zostały zatwierdzone, a rodziców poinformowano o możliwości uczestniczenia ich dzieci w zajęciach i o obowiązku dostarczenia zaświadczeń od lekarza.*

(akta kontroli str. 69)

W Szkole od 2017 r. w ramach projektu Ministerstwa Sportu, realizowane były – w wymiarze 70 godzin lekcyjnych w roku kalendarzowym - dodatkowe zajęcia sportowe SKS, dedykowane dla klas IV-VIII. W roku szkolnym 2019/2020 r. zajęcia odbywały się cztery razy w tygodniu, łącznie uczestniczyło w nich 40 dzieci ze Szkoły (tj. 20 dziewcząt i 20 chłopców), co stanowiło 29% ogólnej liczby uczniów klas IV-VIII³².

(akta kontroli str. 74, 48)

2.2. W programie nauczania wychowania fizycznego dla ośmioletniej szkoły podstawowej³³, opracowanym przez trzech nauczycieli wychowania fizycznego zatrudnionych w Szkole oraz opartym na celach kształcenia i treściach nauczania programu wychowania fizycznego, dostosowanego do nowej podstawy programowej z 2017 r. - zawarto tematykę z edukacji zdrowotnej. Treści kształcenia ujęte w programie wychowania fizycznego odnosiły się do czterech bloków tematycznych aktywności ucznia, tj. rozwoju fizycznego i sprawności fizycznej; aktywności fizycznej; bezpieczeństwa w aktywności fizycznej oraz edukacji zdrowotnej. Ponadto efekty nauczania i wychowania, które uczeń powinien osiągnąć z wychowania fizycznego zostały zapisane na trzech poziomach, tj. klasa IV, V-VI i VII-VIII.

Zgodnie z programem nauczania wychowania fizycznego, edukacja zdrowotna w klasach: IV, V-VI oraz VII-VIII obejmowała w zakresie nabytych umiejętności ucznia, odpowiednio:

- przyjmowanie prawidłowej postawy ciała w różnych sytuacjach (np. siedzenia na krześle; uczenia się, czytania w pozycji leżącej; noszenia plecaka do szkoły; czynności porządkowych, drobnych prac w domu; zabawy; podnoszenia ciężkich przedmiotów);

³¹ Tj. m.in.: drabinki, gumowe duże piłki, taśmy do rozciągania, ławeczka do ćwiczeń korekcyjnych, zestaw urządzeń do ćwiczeń mięśni brzucha, karimaty, zestaw do ćwiczeń elongacyjnych (wyciąganie kręgosłupa), materace, woreczki i chusty do ćwiczeń stóp, gumowy tor przeszkód, lustro do kształtowania prawidłowej postawy, tyczki, hula-hop, piłki lekarskie, odważniki 1kg, co stwierdzono podczas wykonanych oględzin sali 28.10.2019 r.

³² Tj. 137 uczniów na 8.11.2019 r.

³³ Dalej: program nauczania wychowania fizycznego.

- wykonywanie ćwiczeń kształtujących nawyk prawidłowej postawy ciała w postaci stojącej, siedzącej i leżącej oraz w czasie wykonywania różnych codziennych czynności (np. ćwiczeń wzmacniających mięśnie posturalne odpowiadające za prawidłową postawę ciała; ergonomiczne podnoszenie i przenoszenie różnych przedmiotów; prawidłowe oddychanie podczas ćwiczeń fizycznych; wykonywanie dodatkowych zestawów ćwiczeń, które służą utrzymaniu i korygowaniu prawidłowej postawy ciała);
- demonstrowanie ergonomicznego podnoszenia i przenoszenia przedmiotów o różnej wielkości i różnym ciężarze (np. podnoszenie i przenoszenie przedmiotów przy wyprostowanym kręgosłupie; przyjmowanie odpowiedniej pozycji ciała do podnoszenia ciężkiego przedmiotu; umiejętność oceny swojej realnej siły do przenoszenia przedmiotów o danym ciężarze).

Wyżej wymienione treści były realizowane w okresie 2017-2019 na lekcjach wychowania fizycznego przez nauczycieli prowadzących zajęcia dla uczniów klas IV, V-VI oraz VII-VIII w formie pogadanki, odpowiednio na temat³⁴:

- dbałości o prawidłową postawę ciała, przestrzegania zasad higieny osobistej, wpływu aktywności fizycznej na zdrowie, metod hartowania organizmu, zasad zdrowego odżywiania i piramidy żywieniowej;
- doskonalenia utrzymywania prawidłowej postawy ciała, wzajemnej oceny postawy ciała, zdrowia i jego pozytywnych mierników, zasad i metod hartowania organizmu, organizacji aktywnych form spędzania czasu wolnego, chorób cywilizacyjnych, profilaktyki przed niską i wysoką temperaturą otoczenia, bezpiecznej aktywności fizycznej w górach i nad wodą;
- bezpieczeństwa i higieny na lekcjach wychowania fizycznego, udzielania pierwszej pomocy, umiejętności radzenia sobie ze stresem, chorób cywilizacyjnych, zdrowia i jego pozytywnych mierników.

(akta kontroli str. 45-47)

2.3. Zgodnie z założeniami programu wychowawczo-profilaktycznego³⁵, wychowawcy mieli za zadanie wprowadzać normy sprzyjające m.in. zdrowemu stylowi życia uczniów, dostarczać im wiedzy o dobrym i zdrowym życiu, w tym wdrażać dzieci do prowadzenia zdrowego stylu życia poprzez zajęcia sportowe oraz dostępność do obiektów sportowych. Program wychowawczo-profilaktyczny przeznaczony był do realizacji we współpracy z nauczycielami wszystkich przedmiotów, pedagogiem, psychologiem i innych specjalistów zatrudnionych w Szkole oraz przez pielęgniarkę szkolną i pozostałych pracowników Szkoły; w zależności od potrzeb klasy, także przy współpracy z rodzicami i środowiskiem lokalnym. Jednym z czterech głównych celów wychowania i profilaktyki umieszczonych w programie wychowawczo-profilaktycznym było zdrowie - edukacja zdrowotna, w ramach którego zapisano ogólne zadania, odrębnie dla klas I-III oraz klas IV-VIII, takie jak m.in.: zapoznanie z podstawowymi zasadami dbałości o zdrowie własne i innych oraz skutkami nieprzestrzegania ich; zapoznanie z zasadami zdrowego, racjonalnego odżywiania się, higieny osobistej i aktywności fizycznej, kształtowania postawy odpowiedzialności za własne zdrowie oraz rozwijanie ogólnej sprawności ruchowej.

(akta kontroli str. 76-77)

Ewaluacja programów wychowawczo-profilaktycznych przeprowadzana była w każdym roku szkolnym przez zespół ds. Ewaluacji programu wychowawczo-profilaktycznego. Jednym z narzędzi ewaluacji było przeprowadzanie ankiet

³⁴ Badanie przeprowadzono na przykładzie tematów zrealizowanych zajęć wychowania fizycznego trzech wybranych klas, po jednej z klasy IV, V i VII szkoły w latach szkolnych 2017/2018, 2018/2019 i 2019/2020.

³⁵ Uchwalonego przez radę pedagogiczną oraz radę rodziców 11.09.2019 r.

i kwestionariuszy wśród uczniów, rodziców i nauczycieli. Na podstawie badania ankietowego rodziców przeprowadzonego w czerwcu 2019 r. sformułowano następujące wnioski: działania Szkoły zaspokajały potrzeby rodziców, nauczycieli i uczniów w aspekcie wychowania i profilaktyki; rodzice i uczniowie byli informowani o działaniach wychowawczo-profilaktycznych w szkole, wiedzieli gdzie szukać informacji o nich, znali prawa i obowiązki ucznia oraz kryteria ocen z przedmiotów i zachowania; program był zgodny z wartościami i normami uznawanymi przez rodziców i uczniów, zdanie rodziców, nauczycieli i uczniów było uwzględniane w procesie wychowawczym; oferta kół zainteresowań, zajęć pozalekcyjnych, imprez szkolnych była zgodna z oczekiwaniami, potrzebami uczniów i rodziców.

(akta kontroli str. 76)

Wychowawcy klas w oparciu o program wychowawczo-profilaktyczny opracowywali i realizowali na dany rok szkolny plany (programy) działań wychowawczo-profilaktycznych dla poszczególnych klas³⁶. Na podstawie analizy planów działań opracowanych dla klas I-VIII w zakresie zadania: zdrowie - edukacja zdrowotna, jako formę ich realizacji wskazano m.in.: ważenie plecaków; wyznaczanie miejsca na podręczniki w klasach jako walki z nadmiernie obciążonymi torniśtrami; spotkania i rozmowy z pielęgniarką szkolną; przekazywanie informacji przez wychowawców i nauczycieli wychowania fizycznego na temat prawidłowej postawy ciała, najczęściej spotykanych wad postawy, zasad prawidłowego siedzenia w ławce, noszenia w torniśtrze rzeczy potrzebnych na dany dzień; pogadanki z wychowawcą na temat dbałości o zdrowie, znaczenia sprawności fizycznej dla zdrowia fizycznego i psychicznego człowieka; udział w zawodach sportowych szkolnych i międzyszkolnych; zajęciach SKS; programie „Bieg po zdrowie”; programie „Trzymaj formę”; „Programie ekologiczno-zdrowotnym”.

(akta kontroli str. 77)

Zgodnie ze zbiorczymi sprawozdaniami z realizacji zadań programu wychowawczo-profilaktycznego w roku szkolnym 2018/2019 z 27.06.2019 r. klas I-III oraz klas IV-VIII i III gimnazjum, ponadto sprawozdań wychowawców poszczególnych klas I-III oraz klas IV-VIII i III gimnazjum z realizacji zadań planów działań³⁷ - zadania w klasach I-III zostały zrealizowane w 100%; w klasach IV-VIII i III gimnazjum w 90%³⁸. Cztery zadania, które nie zostały zrealizowane w obszarze zdrowie - edukacja zdrowotna, wychowawca klasy uwzględnił w programie wychowawczo-profilaktycznym na następny rok szkolny, tj. 2019/2020.

(akta kontroli str. 77)

2.4. Liczba godzin zajęć wychowania fizycznego, przewidziana w arkuszach organizacyjnych Szkoły³⁹, dla uczniów klas IV-VIII, w wymiarze czterech godzin lekcyjnych w ciągu tygodnia, była zgodna z art. 28 ust. 2 ustawy z 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe⁴⁰. W okresie objętym kontrolą, zajęcia wychowania fizycznego

³⁶ Dalej: plany działań.

³⁷ Tj. trzech z 14.06.2019 r. i jednego 10.06.2019 r. (dotyczy klas I-III) oraz trzech z 10.06.2019 r., 11.06.2019 r., dwóch z 12.06.2019 r., dwóch z 14.06.2019 r., 16.06.2019 r., 17.06.2019 r., 18.06.2019 r. (dotyczy klas IV-VIII i III gimnazjum)

³⁸ Tj. w jednej klasie (V) z 11 klas ogółem w obszarze zdrowie – edukacja zdrowotna, na siedem zadań, trzy zostały zrealizowane (tj. wdrażanie zasad dbałości o higienę osobistą; rozwijanie ogólnej sprawności ruchowej oraz kształtowanie nawyków zdrowotnych w oparciu o prawidłowe nawyki żywieniowe) a cztery zadania nie zostały zrealizowane (tj. wdrażanie zasad dbałości o zdrowie psychiczne własne i innych; kształtowanie postawy odpowiedzialności za własne zdrowie; doskonalenie umiejętności zorganizowania czasu wolnego; kształtowanie wytrwałości w działaniu i dążeniu do celu; umiejętności adekwatnego zachowania się w sytuacjach zwycięstwa i porażki).

³⁹ Obowiązujących w latach szkolnych 2017/2018, 2018/2019 oraz 2019/2020.

⁴⁰ Dz. U. z 2019 r., poz. 1148 ze zm., dalej: Prawo oświatowe.

prowadziło łącznie czterech nauczycieli o kwalifikacjach⁴¹ określonych w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli⁴².

(akta kontroli str. 17-35)

2.5. Stosownie do programu nauczania wychowania fizycznego, tygodniowy wymiar zajęć wychowania fizycznego obejmował odpowiednio w klasach IV oraz V-VIII: trzy i dwie godziny zajęć w formie klasowo-lekcyjnej oraz jedną i dwie godziny zajęć do wyboru.

Z analizy tematów zajęć wychowania fizycznego⁴³ wynikało, że zajęcia do wyboru były realizowane w różnych formach, tj. m.in.: piłki nożnej, ręcznej, koszykowej, siatkowej, unihokeja, tenisa stołowego, aerobiku-ćwiczeń przy muzyce, gry z piłką tenisową, gry „palant”, gry „dwa ognie”, gry „rzucanka siatkarska”, gry „5 podań”, gry „sztandary”, gry „ringo”, gier i zabaw ruchowych kształtujących szybkość oraz wyścigów z omijaniem przeszkód.

(akta kontroli str. 74, 105)

Dyrektor wyjaśniła: wszystkie zajęcia wychowania fizycznego w klasach IV - VIII naszej szkoły uwzględniają potrzeby uczniów oraz ich zainteresowania. Na początku roku szkolnego uczniowie dokonują wyboru rodzaju zajęć w ankietach. Na podstawie analizy ankiet nauczyciele w/f dostosowują zajęcia fakultatywne do potrzeb danej grupy ćwiczących zgodnie z intencją większości uczniów. Wśród chłopców najpopularniejszymi dyscyplinami sportowymi są w kolejności: piłka nożna, ręczna, koszykowa, siatkowa i unihoc, a wśród dziewcząt piłka siatkowa, koszykowa, unihoc, taniec, piłka ręczna i nożna.

(akta kontroli str. 107)

W całym okresie objętym kontrolą, dla wszystkich uczniów klas III były organizowane zajęcia na basenie w wymiarze dwóch godzin tygodniowo. Realizowane one były w ramach obowiązkowych zajęć wychowania fizycznego. W roku szkolnym 2019/2020 uczestniczyło w nich łącznie 20 uczniów (9% uczniów szkoły).

(akta kontroli str. 74)

2.6. W latach szkolnych 2017/2018 i 2018/2019 frekwencja wśród uczniów klas I-VIII na zajęciach wychowania fizycznego wynosiła odpowiednio 96% i 97%, przy 90% i 91,2% frekwencji w szkole ogółem. Liczba uczniów zwolnionych z czynnego udziału w zajęciach wychowania fizycznego to odpowiednio sześciu⁴⁴ oraz dwóch⁴⁵ w roku szkolnym 2017/2018 i 2018/2019. Żaden uczeń Szkoły nie był zwolniony z zajęć wychowania fizycznego w związku z niepełnosprawnością ruchową.

(akta kontroli str. 44)

Według planu nadzoru pedagogicznego na rok szkolny 2019/2020 priorytetami Dyrektora w zakresie nadzoru była m.in.: realizacja zajęć wychowania fizycznego zgodnie z planem nauczania w poszczególnych oddziałach, w tym monitorowanie ilości zrealizowanych godzin lekcyjnych oraz dokumentowanie w dziennikach lekcyjnych rytmiczności zrealizowanego programu nauczania. Podstawowymi procedurami nadzoru były: ewaluacja, kontrola, wspomaganie, monitorowanie i obserwacja.

⁴¹ Tj. wszyscy nauczyciele mieli ukończone studia magisterskie na kierunku wychowanie fizyczne, w tym dwóch nauczycieli miało dodatkowo ukończone studia podyplomowe na kierunku gimnastyka korekcyjna.

⁴² Dz. U. poz. 1575, ze zm.

⁴³ Badaniem objęto tematy zajęć wychowania fizycznego trzech klas, tj. po jednej z klasy IV, V i VII w latach szkolnych 2017/2018, 2018/2019 i 2019/2020.

⁴⁴ W tym jeden uczeń zwolniony przez cały rok, dwóch przez trzy miesiące i trzech przez dwa miesiące.

⁴⁵ Tj. zwolnionych przez cały rok.

Jednym z sześciu obszarów podlegających monitorowaniu⁴⁶ było uczęszczanie uczniów na zajęcia poprzez: analizę zapisów w dziennikach lekcyjnych i miesięczne zestawienia obecności (sporządzanych przez wychowawców klas); analizę zgłaszanych przez wychowawcę przypadków licznie opuszczonych zajęć, zgłaszanie dyrektorowi faktu opuszczenia więcej niż 50% zajęć w miesiącu i ocenę skuteczności podejmowanych działań (przez pedagoga szkolnego) oraz wszczynanie postępowania egzekucyjnego (przez dyrektora).

Indywidualizacja wymagań na lekcjach wychowania fizycznego (tj. m.in. dostosowanie wymagań do możliwości psychofizycznych uczniów oraz wykorzystanie pomocy dydaktycznych - zasobów Szkoły w wybranych klasach, w tym na lekcjach gimnastyki korekcyjnej) została zaplanowana jako cel obserwacji kontrolno-oceniającej⁴⁷ w styczniu i marcu 2020 r.

(akta kontroli str. 72-73)

2.7. Szkoła dysponowała⁴⁸, w ramach infrastruktury sportowej, własną salą gimnastyczną⁴⁹, kompleksem boisk sportowych „Orlik”⁵⁰ oraz placem zabaw⁵¹. Dodatkowo uczniom zapewniono możliwość korzystania z pomieszczeń sanitarno-higienicznych (pryszniców) po zajęciach wychowania fizycznego.

(akta kontroli str. 48-54)

W okresie objętym kontrolą nie wydatkowano żadnych środków finansowych na wyposażenie Szkoły w infrastrukturę sportową.

W okresie 2017-2019 Dyrektor Szkoły występowała do Burmistrza Miasta i Gminy Gryfino z pismami (tj. z 23.06.2017 r., 28.06.2017 r., 14.06.2018 r. i 14.03.2019 r.) dotyczącymi konieczności modernizacji (remontu) sali gimnastycznej w zakresie: malowania ścian i sufitów, wymiany stolarki okiennej, wymiany pokrycia dachowego oraz orynnowania, oświetlenia, przerobienia kanalizacji i naprawy tynku⁵².

W projekcie budżetu gminy Gryfino na 2020 r. zaplanowano dla Szkoły środki na remont sali gimnastycznej i dachu (w wysokości 350 tys. zł) oraz na założenie monitoringu na boisku „Orlik” (w wysokości 7 tys. zł).

(akta kontroli str. 67)

Dyrektor Szkoły, w okresie objętym kontrolą, zawarła z sześcioma podmiotami zewnętrznymi, dziesięć umów dotyczących udostępnienia sali gimnastycznej, w tym trzy umowy użyczenia⁵³ oraz siedem umów najmu⁵⁴. Wszystkie umowy zawarte były na czas określony z przeznaczeniem na zajęcia sportowo-rekreacyjne, z częstotliwością korzystania od jednego do dwóch dni w tygodniu, w godzinach popołudniowych i wieczornych (tj. od g. 16.00 do g. 21.30).

(akta kontroli str. 78)

⁴⁶ Zgodnie z planem monitorowania, stanowiącym załącznik nr 4 do planu nadzoru pedagogicznego.

⁴⁷ Zgodnie z planem obserwacji kontrolno-oceniających, doradczo-doskonających i diagnozujących, stanowiącym załącznik nr 6 do planu nadzoru pedagogicznego.

⁴⁸ Co stwierdzono podczas oględzin przeprowadzonych 28.10.2019 r. na sali gimnastycznej, w pomieszczeniach sanitarno-higienicznych, boisku „Orlik” oraz placu zabaw.

⁴⁹ O pow. 540 m², wyposażoną m.in. w: drabinki, materace, kozły do skoków, piłki lekarskie, skrzynię gimnastyczną, stoły do tenisa, ciężarki, zestaw do skoku wzwyż oraz przystosowana do gry w koszykówkę (sześć koszy), piłkę nożną, piłkę ręczną oraz piłkę siatkową. Na górze znajdowała się antresola z krzesłami (dla widzów).

⁵⁰ Czynnym od poniedziałku do piątku od g. 8.00 do g. 15.00 (wejście od strony Szkoły) i od g. 15.00 do 22.00 (wejście od strony ul. Słonecznej) oraz w soboty i niedziele od g. 8.00 do g. 22.00 (wejście od strony ul. Słonecznej).

⁵¹ Wyposażony m.in. w huśtawki, zjeżdżalnię oraz drabinki.

⁵² Wynikających z decyzji Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego nr PS-N.HD/600-1/13 z 28.05.2013 r. oraz zaleceń kontroli stanu technicznego obiektu - protokół nr 12/01/2019 z 21.01.2019.

⁵³ Tj. nr 1/2019 z 3.01.2019 r., nr 4/2019 z 3.01.2019 r. i nr 5/2019 z 3.01.2019 r. - nieodpłatne umowy użyczenia.

⁵⁴ Tj. nr 8/2017 z 2.10.2017 r., nr PN/1/2018 z 11.09.2018 r., ZP.166.1.2019 z 3.09.2019 r., nr 6/2018 z 19.11.2018 r., nr 2/2019 z 2.01.2019 r., nr 4/2018 z 29.10.2018 r., nr 4/2019 z 2.01.2019 r. - umowy odpłatne.

Dyrektor Szkoły wyjaśniła: wynajem sali gimnastycznej nie miał wpływu na możliwość korzystania z niej przez uczniów. Sala wynajmowana jest w godzinach popołudniowych tylko grupom zorganizowanym, w związku z tym nie kolidowało to z możliwością korzystania z niej przez uczniów. Jeżeli jednak zachodziła taka potrzeba, zajęcia dla podmiotów zewnętrznych były odwoływane, na rzecz naszych uczniów, z odpowiednim wyprzedzeniem.

(akta kontroli str. 81)

W zakresie nieodpłatnego udostępniania sali gimnastycznej trzem podmiotom zewnętrznym Dyrektor Szkoły wyjaśniła: trzy kluby sportowe UKS Energetyk Junior Gryfino oraz LKS GROT Gardno finansowane są z budżetu Gminy Gryfino. Utrzymanie obiektów sportowych, wśród których widnieje sala gimnastyczna oraz „Orlik” w Gardnie, spoczywa na gminie jako zadanie własne. Organem prowadzącym szkoły jest również Gmina Gryfino, w związku z tym użyczenie sali gimnastycznej tym podmiotom jest nieodpłatne. Ponadto członkami wymienionych klubów są m.in. uczniowie naszej szkoły, którym umożliwiono aktywne spędzanie czasu, rozwijanie sprawności fizycznej w sposób zorganizowany i bezpieczny - pod opieką trenera. Odnośnie umowy użyczenia zawartej pomiędzy szkołą a osobą fizyczną informuję, iż korzysta on z sali gimnastycznej sporadycznie (od września 2019 do dnia dzisiejszego - nie miało to miejsca ani razu), w zamian za świadczenie bezpłatnej usługi dotyczącej napraw sprzętu komputerowego.

(akta kontroli str. 80-81)

Szkoły po zajęciach lekcyjnych, Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że: uczniowie mogą swobodnie korzystać z kompleksu boisk „Orlik” codziennie do godz. 22.00, zgodnie z Regulaminem, który dostępny jest na terenie obiektu. Sala gimnastyczna udostępniana jest po lekcjach na zajęcia SKS-u oraz w ramach zorganizowanych grup działających jako kluby sportowe po wcześniejszym zgłoszeniu i umieszczeniu w grafiku korzystania z sali gimnastycznej przez podmioty zewnętrzne. Obiekty udostępniane są nieodpłatnie.

(akta kontroli str. 80)

W latach 2017-2019 Zachodniopomorski Kurator Oświaty w Szczecinie nie przeprowadził w Szkole kontroli dotyczącej wyposażenia Szkoły w infrastrukturę sportową.

(akta kontroli str. 66)

2.8. W okresie objętym kontrolą Szkoła nie uczestniczyła w gminnym programie profilaktycznym dotyczącym wad postawy oraz w regionalnych programach zdrowotnych. Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że nie posiadał wiedzy na temat funkcjonowania takich programów.

(akta kontroli str. 70,98)

W latach 2017-2019 Szkoła brała udział w trzech profilaktycznych programach zdrowotnych, w ramach których realizowano następujące działania, tj.:

- „Program ekologiczno-zdrowotny” (zawody sportowo rekreacyjne, gazetki ściennie, apele, spotkania z podmiotami zewnętrznymi, zajęcia w terenie);
- „Bieg po zdrowie” (zajęcia dotyczące szkodliwości palenia papierosów, prezentacje multimedialne, gazetki ściennie);
- „Trzymaj formę” (aktywność fizyczna, gazetki, prezentacje multimedialne, zajęcia na temat: zdrowego odżywiania, nowych zagrożeń dla zdrowia, zachowań ryzykownych, sposobów dbania o zdrowie).

W ww. programach udział wzięło odpowiednio: 70, 360 i 209 uczniów.

„Program ekologiczno-zdrowotny” realizowała Szkoła, a pozostałe dwa programy - Główny Inspektorat Sanitarny.

(akta kontroli str. 71)

2.9. W ramach działań na rzecz „lekkich tornistrów” Szkoła:

- zapewniła wszystkim uczniom możliwość pozostawienia przyborów/podręczników szkolnych w szafkach w każdej sali dydaktycznej, bez pobierania opłat z tego tytułu. Powyższą okoliczność potwierdziły także kontrole Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Gryfinie przeprowadzone w Szkole⁵⁵, podczas których stwierdzono m.in., że w pomieszczeniach sal dydaktycznych zapewniono indywidualnie uczniom możliwość pozostawienia części podręczników i przyborów;
- w trakcie roku szkolnego 2018/2019, pielęgniarka szkolna we współpracy z nauczycielami, w klasach I i II zważyła dzieci oraz ich plecaki. Wyniki (wskazujące na dużą liczbę dzieci, mających za ciężkie plecaki w stosunku do swojej wagi) oraz wnioski i zalecenia z wykonanych pomiarów wychowawcy klas przekazali rodzicom podczas zebrań 13.03.2019 r.⁵⁶;
- na zebraniu rady pedagogicznej 21.03.2019 r. Wicedyrektor Szkoły w związku z zaobserwowaną dużą wagą plecaków dzieci poleciła, aby wychowawcy klas zobowiązali rodziców do codziennego sprawdzania dzieciom zawartości plecaków;
- uczniowie otrzymali od nauczycieli informację o możliwości korzystania z e-podręczników, do których mogą mieć dostęp także w domu.

(akta kontroli str. 75)

W okresie objętym kontrolą⁵⁷ Państwowa Inspekcja Sanitarna nie przeprowadzała w Szkole kontroli wagi plecaków szkolnych. Kontrola taka została przeprowadzona na zlecenie NIK⁵⁸ 5.11.2019 r. Na ogólną liczbę 79 przebadanych uczniów optymalną normę obciążenia ciężaru ciała wagą tornistra (tj. do 10%) uzyskało 48 uczniów, natomiast 22 uczniów – wysoką normę (do 15%). Przekroczenie wysokiej normy obciążenia ciężaru ciała odnotowano u dziewięciu uczniów⁵⁹.

(akta kontroli str. 89-96)

2.10. Dostosowanie stanowisk pracy uczniów do ich wzrostu i budowy ciała, potwierdziły dwie kontrole⁶⁰, przeprowadzone przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Gryfinie. Przedmiotem ww. kontroli było przestrzeganie przepisów określających wymagania higieniczno-zdrowotne dotyczące higieny pomieszczeń i wymagań w stosunku do sprzętu używanego w szkołach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych, higieny procesów. Podczas ww. kontroli wykonano m.in. badania dostosowania mebli edukacyjnych do zasad ergonomii i stwierdzono, że:

- sale dydaktyczne (18) były wyposażone w sprzęt i meble zakupione po 1997 r., potwierdzone certyfikatami bezpieczeństwa w ilości 100%,
- stanowiska pracy uczniów dostosowane do wymagań ergonomii - zgodnie z wymaganiami normy PN-EN 1729-1:2016-2 „Meble”, przeprowadzono ocenę dostosowania mebli edukacyjnych do zasad ergonomii łącznie w 11 oddziałach 176 stanowisk pracy ucznia i stwierdzono prawidłowe ich oznakowanie,

⁵⁵ Tj. protokół kontroli nr HD-146/17 z 27.10.2017 r. oraz nr HD-130/18 z 20.11.2018 r.

⁵⁶ Tj. wskazano, że: waga plecaka nie może przekraczać 10% wagi dziecka; same plecaki puste ze stelażem ważą zbyt dużo; dzieci noszą podręczniki, ćwiczenia i zeszyty, które nie są im potrzebne w danym dniu; dzieci mają w plecakach zabawki, po dwa piórniki. Ustalono z rodzicami, że: dzieci pakują plecaki zgodnie z planem lekcji; nie przynoszą do szkoły zabawek; wybierają najpotrzebniejsze przybory szkolne, które zapakują do jednego piórnika; podręczniki i ćwiczenia, które nie są im potrzebne do odrabiania zadań domowych zostawiają w szkole; rodzice w przyszłości kupując plecaki będą zwracać uwagę na ich ciężar.

⁵⁷ Do dnia jej rozpoczęcia, tj. 23.10.2019 r.

⁵⁸ Na podstawie art. 12 pkt 3 ustawy o NIK.

⁵⁹ Tj. klasa II - dwie dziewczynki; klasa III - jedna dziewczynka i dwóch chłopców; klasa IV - dwie dziewczynki i jeden chłopiec; klasa VI - jedna dziewczynka.

⁶⁰ Tj. z 27.10.2017 r. (protokół kontroli nr HD-146/17) oraz z 20.11.2018 r. (protokół kontroli nr HD-130/18).

- dwie pracownice komputerowe wyposażone były w stoły i krzesła spełniające zasady ergonomii, z jednego stanowiska komputerowego korzystał jeden uczeń. Nie stwierdzono nieprawidłowości oraz nie wydano zaleceń, uwag i wniosków.
(akta kontroli str. 65-66)

W zakresie zorganizowania w szkole weryfikacji dostosowania stanowiska pracy ucznia do jego wzrostu i budowy ciała, Dyrektor Szkoły wyjaśniła: *Na początku każdego roku uczniowie klas pierwszych są mierzeni i ważeni przez pielęgniarkę szkolną. Na podstawie uzyskanych informacji (karty dzieci z wagą i wzrostem) wychowawca dostosowuje właściwe do wzrostu dziecka i proporcji ciała stanowisko pracy - odpowiednie krzesło i stolik, celem zapewnienia komfortu pracy przy pisaniu, czytaniu, słuchaniu oraz aby zapobiec powstawaniu wad postawy. W skrzydle wydzielonym dla uczniów edukacji wczesnoszkolnej wszystkie zajęcia danej klasy odbywają się w tej samej sali, która wyposażona jest w regulowane krzeselka i stoliki. W związku z tym dany uczeń zawsze zajmuje przypisane sobie miejsce dostosowane do jego warunków fizycznych. W większości pozostałych sal krzeselka są regulowane. Uczniowie mają również możliwość ich wymiany, jeżeli zachodzi taka konieczność, na odpowiednie do wzrostu. W każdej klasopracowni znajdują się stoliki o różnej wysokości, co umożliwi uczniom pracę w warunkach optymalnie dostosowanych do wzrostu. Rozmieszczenie uczniów w klasie, poza dostosowaniem mebli do wzrostu, uwzględnia jeszcze wyniki badań wzroku i słuchu (dzieci te zazwyczaj siedzą w pierwszych ławkach).*

(akta kontroli str. 109)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

NIK pozytywnie ocenia zorganizowanie przez Szkołę warunków pobytu uczniów ograniczających/minimalizujących czynniki sprzyjające rozwojowi wad postawy.

OBSZAR

3. Działania informacyjne i edukacyjne na rzecz eliminacji ryzyk rozwoju wad postawy ciała.

Opis stanu
faktycznego

W salach dydaktycznych Szkoły (w tym sali komputerowej) znajdowały się materiały informacyjne na temat profilaktyki wad postawy dotyczących m.in.: prawidłowej/nieprawidłowej postawy ciała przy stanowisku komputerowym, na krześle i przy ławce szkolnej; prawidłowego/nieprawidłowego noszenia tornistra; prawidłowej wagi noszonego do szkoły tornistra; codziennej profilaktyki prawidłowej postawy ciała; szkolnych przyczyn bólów kręgosłupa; nieprawidłowego podnoszenia przedmiotów nieprzyjaznych dla kręgosłupa oraz zachęcania do uprawiania sportu. Dodatkowo wydawana była raz w miesiącu gazetka szkolna pn. „e-Pr(z)ymusik z Kropeczką”, w których znajdowały się materiały informacyjne poświęcone zdrowiu.⁶¹

(akta kontroli str. 99-102, 113)

Edukacja zdrowotna, w tym nauka przyjmowania właściwej postawy ciała oraz wiedza na temat konsekwencji i ryzyka problemów zdrowotnych, związanego ze zniekształceniem kręgosłupa była poruszana na zajęciach wychowawczych z uczniami, zajęciach edukacji informatycznej, edukacji polonistycznej, wychowania fizycznego i lekcji biologii⁶².

Ponadto Szkoła współpracowała z pielęgniarką szkolną, co opisano w pkt 1.4 wystąpienia pokontrolnego.

⁶¹ Np. dotyczące aktywności fizycznej zimą (gazetka ze stycznia 2019 r.).

⁶² Dotyczy klasy VII.

(akta kontroli str. 113-114)

W zakresie współpracy z rodzicami dotyczącej profilaktyki wad postawy, Dyrektor Szkoły wyjaśniła: *Funkcję dyrektora szkoły pełnię od 1.09.2018 r. W tym czasie zauważyłam potrzebę podjęcia działań zmierzających do zacieśnienia współpracy z rodzicami w zakresie profilaktyki wad postawy. Rodzice nie występowali z wnioskami o podjęcie działań związanych z profilaktyką wad postawy. Nie otrzymywałam sygnałów dotyczących niewłaściwego wyposażenia sal lekcyjnych (ławki, krzesła). Z inicjatywą zorganizowania zajęć gimnastyki korekcyjnej wystąpiłam w projekcie arkusza organizacyjnego na rok szkolny 2019/2020. Działanie to zostało poprzedzone rozmowami z wychowawcami klas, których zobowiązałam do zasięgnięcia opinii rodziców, czy byłiby zainteresowani taką formą aktywności fizycznej dla swych dzieci. Czy dostrzegają potrzebę wprowadzenia tego typu zajęć. Przeprowadzono także rozmowy z nauczycielami wychowania fizycznego, będącymi również specjalistami w zakresie gimnastyki korekcyjnej. Zasięgnięto również opinii pielęgniarki szkolnej, która na podstawie badań przesiewowych, sygnalizowała konieczność przeprowadzenia konsultacji ortopedycznych (...) Zapewniono uczniom dostęp do wody pitnej w stołówce szkolnej (...).*

(akta kontroli str. 111-112)

Badanie ankietowe, przeprowadzone w trakcie kontroli NIK wśród rodziców uczniów, wykazało m.in., że 34 spośród 70 badanych rodziców wiedzę o profilaktyce wad postawy czerpie przede wszystkim od lekarza rodzinnego (67% wskazań w pytaniu wielokrotnego wyboru) i z internetu (49%), ale też od lekarza specjalisty (31%), z telewizji (26%) oraz ze szkoły (16%). Jednocześnie 14 ankietowanych rodziców (20%) oceniło podejmowaną w szkole profilaktykę wad postawy ciała uczniów za wystarczającą⁶³, przy czym 48% respondentów nie potrafiło ocenić prowadzonej profilaktyki w Szkole w tym zakresie. Ponadto 31 rodziców (44%) wskazało, że wyposażenie szkolne jest dostosowane do wzrostu dzieci i zapobiega powstawaniu wad postawy ciała⁶⁴, z kolei 11 ankietowanych (16%) było odmiennego zdania⁶⁵, a 27 ankietowanych nie miało opinii na ten temat (40%).

(akta kontroli 115-120)

Dyrektor Szkoły wyjaśniła, że rodzice nie występowali z wnioskami o podjęcie działań związanych z profilaktyką wad postawy oraz nie otrzymywała sygnałów dotyczących niewłaściwego wyposażenia sal lekcyjnych.

(akta kontroli 111)

Badanie ankietowe, przeprowadzone w trakcie kontroli NIK wśród nauczycieli Szkoły, wykazało m.in., że nauczyciele⁶⁶ oceniali swoją wiedzę na temat wad postawy ciała dobrze (79%) lub średnio (21%). Jednocześnie 89% z nich uważało problem wad postawy u dzieci w wieku szkolnym za poważny⁶⁷. Zdaniem nauczycieli rodzice wspierali Szkołę w prowadzeniu wad postawy ciała uczniów⁶⁸ (43%), a dziewięciu ankietowanych (47%) nie było w stanie ocenić tej kwestii. Ogółem 84%⁶⁹ nauczycieli było zadowolonych z profilaktyki wad postawy ciała realizowanej w Szkole, 10% badanych nie miało zdania w tej sprawie, a jeden nauczyciel⁷⁰ negatywnie ocenił prowadzoną profilaktykę w tym zakresie.

⁶³ Odpowiedzi w ankietach raczej tak udzielono 14 razy, zdecydowanie tak - nikt nie udzielił takiej odpowiedzi.

⁶⁴ Odpowiedzi w ankietach zdecydowanie tak udzielono cztery razy, raczej tak - 27 razy.

⁶⁵ Odpowiedzi w ankietach raczej nie udzielono sześć razy, zdecydowanie nie - pięć razy.

⁶⁶ Tj. 19 badanych.

⁶⁷ Odpowiedzi w ankietach zdecydowanie tak udzielono trzy razy, raczej tak - 14 razy.

⁶⁸ Odpowiedzi w ankietach zdecydowanie tak udzielono dwa razy, raczej tak - sześć razy.

⁶⁹ Odpowiedzi zdecydowanie tak udzielono trzy razy, raczej tak - 13 razy.

⁷⁰ Udzielił odpowiedzi raczej nie.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

NIK pozytywnie ocenia działania informacyjne i edukacyjne szkoły na rzecz eliminacji ryzyk rozwoju wad postawy ciała.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 2 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Szczecinie.

Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Szczecin, dnia 17 grudnia 2019 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Szczecinie

Dyrektor

Kontroler
Marta Górską-Jaś
główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

.....
podpis